

Правове регулювання дитячого спорту: досвід України, Норвегії, Японії, Естонії та Республіки Азербайджан

Андрій Андрійович Пономарьов*

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
Харків, Україна*

**e-mail: a.a.ponomarov@nlu.edu.ua*

Анотація

Статтю присвячено аналізу правового регулювання дитячого спорту в Україні, Норвегії, Японії, Естонії та Республіці Азербайджан. Метою дослідження є визначення моделей правового регулювання у сфері дитячого спорту. Проаналізовано нормативно-правові акти, що визначають правовий статус дітей, принципи регулювання та особливості державної політики у сфері дитячого спорту у відповідних країнах. Методологічну основу дослідження становлять порівняльно-правовий аналіз, функціонально-структурний підхід та аналіз правових норм, що дозволило виявити ключові тенденції та аспекти в регулюванні дитячого спорту. Результати дослідження свідчать, що нормативно-правова база України має технократичний характер, а отже, потребує подальшого вивчення тенденцій розвитку дитячого спорту. Це вплине на створення ефективної системи регулювання у галузі дитячого спорту, спрямованої на захист прав дітей та їх гармонійний розвиток. Порівняльний аналіз адміністративно-правового регулювання в Норвегії та Японії виявив суттєві відмінності в підходах: Норвегія орієнтована на масовий спорт і розвиток дітей через задоволення від занять, тоді як Японія зосереджується на змагальних результатах та підготовці спортсменів високого рівня. Зазначені моделі ілюструють альтернативні підходи до реалізації прав дитини у спорті. Також у статті досліджено досвід Естонії та Азербайджану, що дало змогу виокремити тенденції розвитку дитячого спорту в пострадянських країнах. Аналіз законодавства цих держав показав, як історичні умови впливають на формування сучасних правових моделей. Наприклад, Естонія повернулася до клубної системи після здобуття незалежності, тоді як Республіка Азербайджан продовжила розвивати та трансформувати пострадянську систему ДЮСШ. У дослідженні підкреслено визначну роль міжнародних стандартів, зокрема Конвенції ООН про права дитини, у формуванні правового регулювання у сфері дитячого спорту. Наголошено на необхідності адаптації українського законодавства у сфері дитячого спорту до міжнародних норм зі збереженням національної ідентичності.

Ключові слова: дитячий спорт; адміністративно-правове регулювання; спортивне право; міжнародний досвід; права дитини; порівняльний аналіз.

Legal Regulation of Children's Sports: The Experience of Ukraine, Norway, Japan, Estonia, and the Republic of Azerbaijan

Andrii A. Ponomarov*

Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine

*e-mail: a.a.ponomarov@nlu.edu.ua

Abstract

The article is devoted to the analysis of legal regulation in the field of children's sports in Ukraine, Norway, Japan, Estonia, and the Republic of Azerbaijan. The purpose of the study is to identify models of legal regulation in the sphere of children's sports. The normative legal acts that define the legal status of children, the principles of regulation, and the specific features of state policy in the field of children's sports in the respective countries are analyzed. The methodological basis of the research includes comparative legal analysis, functional-structural approach, and legal norm analysis, which made it possible to identify key trends and aspects in the regulation of children's sports. The results indicate that Ukraine's regulatory framework has a technocratic character and requires further study of the development trends in children's sports. This will contribute to the creation of an effective regulatory system aimed at protecting children's rights and ensuring their harmonious development. A comparative analysis of administrative and legal regulation in Norway and Japan reveals significant differences in their approaches: Norway focuses on mass participation and children's enjoyment of sports, while Japan emphasizes competitive results and the training of high-level athletes. These models illustrate alternative approaches to the implementation of children's rights in sport. The article also explores the experiences of Estonia and Azerbaijan, allowing for the identification of trends in the development of children's sports in post-Soviet countries. The analysis of the legislation in these states demonstrates how historical conditions influence the formation of current legal models. For example, Estonia returned to a club-based system after gaining independence, while the Republic of Azerbaijan continued to develop and transform the post-Soviet youth sports school (DYuSSh) system. The study highlights the significant role of international standards, particularly the UN Convention on the Rights of the Child, in shaping legal regulation in the field of children's sports. The article emphasizes the need to adapt Ukrainian legislation in this field to international standards while preserving national identity.

Keywords: children's sports; administrative regulation; sports law; international experience; children's rights; comparative analysis.

Вступ

Проблематика дитячого спорту в сучасному світі є однією з актуальних тем досліджень у різних наукових галузях, зокрема педагогіці, психології, соціології, медицині, праві тощо. Дитячий спорт не обмежується кордонами однієї країни, певним колом осіб, часом чи нормативно-правовими актами. Завдяки глобальному характеру сучасного спорту, дитячий спорт, як його невіддільна частина, має ті самі властивості та стикається з тотожними викликами.

Науковці та правники у сфері спортивного права, з одного боку, розглядають можливість адаптації дітей-спортсменів (осіб віком до 18 років) до відносин, що виникають у діяльності дорослих спортсменів. З іншого боку, гостро постає проблема пошуку ефективних механізмів правового регулювання, що забезпечать реалізацію прав дітей у спорті.

Конвенція ООН «Про права дитини» є ключовим міжнародним актом у сфері захисту прав дітей, що регулює діяльність міжнародних організацій, а також законодавчої, виконавчої та судової влади держав-учасниць у будь-якій сфері, що має вплив на дитину [1].

Сучасні дослідження в галузі правового регулювання дитячого спорту охоплюють кілька ключових напрямків:

- 1) проблема фізичного, психологічного та сексуального насильства у дитячому спорті. Основна мета правових досліджень – розроблення правових механізмів і засобів захисту дітей від будь-яких форм насильства у спортивному середовищі. Проблематиці насилля в дитячому спорті присвячено наукові праці Цубаса Шинохара (2022) [2], Антті Айне, Джатта Мухонен і Вірве Тойвонен (2022) [3]. На їхню думку, така актуальність зумовлена захистом дітей від будь-якої форми насилля;
- 2) реалізація прав дитини у спорті відповідно до Конвенції ООН про права дитини та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, 1950 [4]. Дослідження спрямовані на аналіз забезпечення та реалізації прав дитини у сфері спорту, разом із правом на участь, захист та рівні можливості. Серед дослідників, які здійснюють наукові розвідки у вказаному напрямку, варто відзначити Фіону Даулінг (2024) [5], Цубасу Шинохара (2020) [6], а також Лі Людвігсена, Яна Андре та Бірна Шеймуса (2025) [7]. Так, Фіона Даулінг у своїй науковій роботі «Дискурси про права дітей у спорті: забезпечення прав дітей та/чи підтримка цінностей спорту?» [5] робить наголос на тому, що після ратифікації Конвенції ООН про права дитини у 1989 р. у багатьох країнах світу держави-учасниці зобов'язалися дотримуватися її

положень, однак впровадження Конвенції в національне законодавство та в діяльність спортивних федерацій, організацій є повільним, а іноді вони творять супротив і не забезпечують права дитини у спорті;

- 3) дитячий спорт як соціальний інститут, що потребує контролю з боку міжнародних організацій та державних органів. Визнання дитячого спорту як окремої галузі з власними засадами вимагає від держави забезпечити в усіх діях державних та недержавних установ, адміністративних та судових провадженнях врахування основоположних прав та інтересів дитини. На підставі результатів дослідження групи скандинавських вчених (Георгіос Павлоянніс, Інгер Еліассон, Тор Седерстрем та ін.) «Дослідження прав дітей у спорті: огляд тематики та підходів досліджень у соціальних науках» (2024) [8] можна зробити висновок, що адміністративно-правове регулювання дитячого спорту залишається однією з найменш досліджених сфер, що зумовлено як недостатньою увагою міжнародних організацій, так і розпорошеністю відповідальності між державними та спортивними органами.

Основними статтями Конвенції ООН про права дитини, що безпосередньо стосуються спортивної діяльності, є ст. 3 та ст. 31. Комітет з прав дитини (Комітет) визначив, що «пункт 1 Статті 3 як один з чотирьох загальних принципів Конвенції для тлумачення та реалізації всіх прав дитини застосовується як динамічна концепція, яка потребує оцінки відповідно до конкретного контексту» [9, с. 3].

Пункт 1 ст. 3 закріплює принцип пріоритету найкращих інтересів дитини та визначає три ключові обов'язки держав-учасниць:

- а) забезпечення врахування інтересів дитини у всіх діях державних установ, адміністративних та судових провадженнях;
- б) обов'язковий аналіз та обґрунтування того, як саме враховувалися інтереси дитини у політичних та правових рішеннях;
- с) контроль за дотриманням цього принципу у діяльності приватного сектору, враховуючи організації, що надають послуги дітям [9, с. 5].

Стаття 31 Конвенції гарантує «...*право дитини на відпочинок і дозвілля, право брати участь в іграх і розважальних заходах, що відповідають її віку, вільно брати участь у культурному житті та займатися мистецтвом*» [1].

Право на гру та дозвілля безумовно охоплює й заняття спортом. До того ж доволі часто це право реалізується в організованій та колективній формі, що потребує державного регулювання, «саме адміністративно-правове регулювання є тією категорією, в якій функціонують всі елементи правової системи, у взаємодії з іншими явищами, у результаті чого забезпечуються ефективно

публічне адміністрування економікою, адміністративно-політичною, соціально-культурною сферами» [10, с. 293].

Вивчення адміністративно-правового регулювання у сфері спорту має розпочинатися з визначення поняття «спорт» та аналізу правових норм, що регламентують суспільні відносини, які складаються у вказаній сфері.

Згідно з Законом України «Про фізичну культуру і спорт» [11] та «Переглянутою Європейською спортивною хартією» (2021) [12] спорт визначається як змагальна діяльність, метою якої є вдосконалення та розвиток фізичних і психічних здібностей. Окрім цього, він відіграє важливу соціальну роль: сприяє формуванню суспільних відносин, підвищує статус людини та впливає на міжнародний імідж держави.

Однак висока мета в спорті може створювати серйозні випробування для дитини, непоодинокими є випадки, коли дитина перетворюється на «засіб» у руках тренерів або батьків, чії пріоритети зосереджені лише на досягненні спортивних результатів.

Сьогодні дитячий спорт потребує ефективного державного контролю та регулювання. З одного боку, необхідно забезпечити кожній дитині право займатися спортом, а з іншого – захистити її від проявів насильства, зловживань та експлуатації. Важливо створити умови для гармонійного розвитку, що поєднує навчання, спілкування та дозвілля. Передусім спорт для дитини має залишатися захопленням, а досягнення спортивних результатів – бути її особистим вибором.

Розвиток спортивного законодавства України, особливо у сфері дитячого спорту, має унікальні історичні особливості, які вплинули на розвиток вітчизняного адміністративно-правового регулювання. Сучасні виклики вимагають глибокого вивчення та аналізу.

Адаптація національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів зі збереженням національної ідентичності є важливим кроком у розвитку дитячого спорту в Україні.

Головною метою цієї роботи є визначення моделей регулювання дитячого спорту за допомогою аналітико-синтетичного методу та проведення порівняльно-правового аналізу нормативно-правових актів, що регулюють спортивну галузь та дитячий спорт.

Для досягнення цієї мети передбачено такі завдання:

- 1) вивчити різні моделі правового регулювання дитячого спорту в країнах із відмінними методологічними підходами: орієнтовані на розви-

ток дитини як особистості через спорт і дозвілля, а також у країнах, де дитячий спорт зосереджено на підготовці спортсменів для спорту вищих досягнень;

- 2) здійснити порівняльно-правовий аналіз національних моделей розвитку дитячого спорту в країнах, що мають подібні історичні передумови формування спортивної сфери з Україною, дослідити етапи становлення їх правового регулювання після здобуття незалежності.

Матеріали та методи

Спорт, як важливе соціальне явище, виконує ключові функції в суспільстві, має власні закономірності розвитку та постійно еволюціонує поряд з іншими соціальними інститутами. Дитячий спорт, на нашу думку, є невід'ємним елементом цієї системи і потребує комплексного підходу в його дослідженні. Оскільки він існує та розвивається в часі у взаємодії з різними елементами, для його дослідження було використано діалектичний метод, за допомогою якого простежено історію розвитку дитячого спорту як соціального інституту з часів виникнення та розмежування спорту на буржуазний (професійний) та аристократичний (аматорський), відкриття перших спортивних клубів Європи, з ухвалення першої Олімпійської хартії П'єра де Кубертена у 1894 р. до прийняття Конвенції ООН «Про права дитини» 20 листопада 1989 р. Визнання «дорослим» світом прав дитини завершується формуванням дитячого спорту як соціального інституту. У науковій статті розглядається, як принцип, закріплений у п. 1 ст. 3 Конвенції, реалізується в державах у діяльності законодавчої та виконавчої влади, що розкривається через нормативно-правові акти.

Дитячий спорт, з одного боку, є частиною загальної системи спорту, а з іншого – виступає як самостійна, багатокомпонентна система з власними структурними елементами та правовим регулюванням. Для його аналізу використано функціонально-структурний підхід, що дало змогу дослідити складові цієї системи, їх функції та взаємозв'язки. У межах дослідження цей підхід було застосовано для вивчення суб'єктів, які забезпечують функціонування дитячого спорту в різних державах, а також для аналізу нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у цій сфері.

Спорт як соціальний інститут регулюється нормативними приписами, інтегрує особу в суспільство та має механізми правового контролю [13, с. 115]. Вивчення цих аспектів потребує формально-юридичного методу, що дало змогу проаналізувати закони, урядові постанови та акти центральних органів виконавчої влади. У дослідженні цей метод було застосовано для вивчення нормативно-правових актів, що регулюють сферу дитячого спорту,

взаємозв'язків між їх внутрішнім змістом і зовнішніми проявами правових процесів у сфері дитячого спорту. Тому в дослідженні особливу увагу приділяли вивченню нормативно закріпленого визначення термінів «спорт» та «дитячий спорт».

Для оцінки поточного стану та перспектив розвитку дитячого спорту в Україні й зарубіжних країнах було застосовано порівняльно-правовий аналіз (порівняльний аналіз) нормативно-правових актів. По-перше, це інформаційне завдання, що має за мету отримати повну інформацію про розвиток і функціонування адміністративного регулювання в спортивній галузі інших країн (дескриптивна). По-друге, це пізнавальна мета, що має аналітичну спрямованість на отримання оцінки про стан адміністративних систем та національних особливостей адміністративно-правового регулювання в спортивній сфері, а також дослідження тенденцій правового розвитку зарубіжних країн [10, с. 246]. Цей метод дозволив провести аналіз за допомогою зіставлення однойменних нормативно-правових актів та правових норм, що регулюють діяльність та суспільні відносини в галузі дитячого спорту в Україні, Норвегії, Японії, Естонії та Республіці Азербайджан.

У дослідженні використано наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі права, результати досліджень і матеріали з питань дитячого спорту, а також акти міжнародного права та законодавства України. Ці джерела стали науковим підґрунтям для обґрунтування результатів дослідження правового регулювання суспільних відносин у сфері дитячого спорту.

Результати та обговорення

Правове регулювання дитячого спорту: досвід України, Норвегії та Японії ***Україна***

Автори першого тому «Правова доктрина України» звертають увагу на технократичний характер української правової системи, зазначаючи, що «нормативно-правові акти розробляються в стилі технічної документації» [14, с. 253]. Одним із ключових принципів цього підходу є необхідність чіткого визначення понять, суть яких покладається в основу правотворчої діяльності.

В Україні нормативно-правове регулювання дитячого спорту здійснюється на підставі Конституції України, міжнародних договорів, що імплементовані нашою державою, законів України «Про фізичну культуру і спорт», «Про освіту», «Про позашкільну освіту», та інших нормативно-правових актів.

Законом України «Про фізичну культуру і спорт» у ст. 1 (абз. 15) термін «спорт» визначено як «...діяльність суб'єктів сфери фізичної культури

і спорту, спрямовану на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та інших підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них. Спорт має такі напрями: дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів фізичної культури і спорту, спорт ветеранів війни, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, службово-прикладний та військово-прикладний спорт, спорт осіб з інвалідністю тощо...» [11].

Поняття, основні засади та зміст дитячого спорту викладені в Законі України «Про фізичну культуру і спорт» (ч. 1 ст. 33 «Дитячий спорт», ч. 1 ст. 34 «Дитячо-юнацький спорт», ч. 1 ст. 35 «Резервний спорт», ч. 1 ст. 36 «Спорт вищих досягнень») та наказі Міністерства молоді та спорту України № 67 від 17.01.2015 р. «Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл» [11; 15].

Зазначені нормативно-правові акти містять вичерпний перелік навчальних програм і визначають їх спрямованість на підготовку осіб, які відвідують відповідні спортивні заклади. Водночас ці акти не надають повної інформації стосовно дітей як суб'єктів спортивної діяльності. Вимоги до дітей у кожній програмі зазвичай обмежуються вказівками щодо мінімального віку для відвідування занять відповідного виду спорту.

Однак у цих нормативно-правових актах відсутні загальні визначення вікових дитячих груп, вимоги до їхньої підготовки, а також чітке формулювання мети та умов участі дітей у змагальній діяльності.

Головна мета дитячого спорту полягає у сприянні фізичному розвитку та гармонійному вихованню дитини, формуванні навичок здорового способу життя, соціалізації та самореалізації через заняття фізичною культурою та спортом. У законодавстві України ця мета конкретизується, зокрема, у ч. 1 ст. 10 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», яка визначає завдання дитячо-юнацьких спортивних шкіл як закладів, що забезпечують розвиток здібностей вихованців, створюють умови для фізичного розвитку, дозвілля, самореалізації та підготовки спортсменів для резервного спорту [11].

Також у ст. 8 (абз. 14) Закону України «Про позашкільну освіту» зазначено: *«вдосконалення фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів, підготовка спортивного резерву для збірних команд України з різних видів спорту»* [16].

Отже, головною метою дитячого спорту в Україні є спортивна спрямованість, що складається з розвитку здібностей, фізичного вдосконалення,

гармонійного розвитку особистості, а також підготовки спортсменів для резервного спорту та національних збірних команд.

Відповідно до чинного законодавства дитячий спорт є частиною системи освіти й на підставі ч. 1 та ч. 2 ст. 14 Закону України «Про освіту» належить до сфери позашкільної освіти, що може здобуватися одночасно зі здобуттям дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти [17].

Необхідно зазначити, що ч. 1 та ч. 3 ст. 21 Закону України «Про освіту» стосується спеціалізованої освіти, за ст. 1 (абз. 2 та абз. 5) Закону України «Про позашкільну освіту» спеціалізована спортивна освіта теж належить до галузі позашкільної освіти [17; 16].

Крім того, в абз. 2 ч. 3 ст. 21 Закону України «Про освіту» зазначено, що *«освітні програми з відповідного виду спорту розробляються всеукраїнськими федераціями з видів спорту та затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту»* [17], та в ч. 4 ст. 16 Закону України «Про позашкільну освіту» вказано, що *«типові освітні програми закладу позашкільної освіти затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, іншими центральними органами виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають заклади позашкільної освіти»* [16]. Тобто головна відповідальність у формуванні та реалізації спортивної позашкільної освіти покладається на центральний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту. Нормативно-правовим актом, що визначає основні засади дитячого спорту, є Закон України «Про фізичну культуру і спорт».

У сфері дитячого спорту державна політика реалізується через мережу спеціалізованих спортивних закладів, серед яких центральне місце займають дитячо-юнацькі спортивні школи (далі – ДЮСШ). Ці заклади належать до системи позашкільної освіти, що організаційно підпорядковується Міністерству освіти і науки України. Водночас ДЮСШ виконують важливу функцію у сфері спорту вищих досягнень, оскільки забезпечують початкову спортивну підготовку, відбір та розвиток спортивного резерву для спорту вищих досягнень, що координується та фінансується Міністерством молоді та спорту України.

Важливим аспектом дослідження є вивчення правового регулювання та розвитку дитячого спорту в зарубіжних країнах, зокрема в Норвегії та Японії. Вибір саме цих держав зумовлений принципово різними підходами до формування політики та правового регулювання у вказаній сфері. Норвезька спортивна модель орієнтована на масовий спорт, головною метою дитячого

спорту є добробут та задоволення дитини, що наголошує на залученні дітей до фізичної активності через задоволення та розвиток, а не на досягненні спортивних результатів. Натомість для Японії характерною є змагальна модель спорту, в якій досягнення високих результатів має ключове значення як для окремих спортсменів, так і для іміджу держави. Японська система спорту базується на концепції «культури старанності», що підкреслює важливість наполегливості, праці та досягнення високих результатів.

Другий ключовий індикатор принципової відмінності – це рівень державного контролю у сфері спорту. В Норвегії державний контроль мінімальний, діє європейський принцип людиноцентризму, головну роль у регулюванні суспільних відносин у сфері спорту відіграють неурядові установи (громадські організації та спортивні федерації), а держава забезпечує гарантії доступності й безпеки у спортивній сфері. Для Японії характерною є централізована система державного управління із високим рівнем втручання держави у сферу спорту. Водночас Японія поєднує сучасне правове регулювання з традиційними методами та підходами у спортивній сфері, що робить її досвід унікальним для вивчення.

Ще одним показником ефективності Норвезької та Японської національних моделей правового регулювання спорту та дитячого спорту є, на нашу думку, рівень спортивної активності населення (відсоток дорослих і дітей, які систематично займаються спортом). У Норвегії – 59,1% населення старше 16 років та 72,2 % дітей віком 6–15 років регулярно займаються спортом (дані 2024 р., Statistisk sentralbyrå) [18; 19]. В Японії (дані 2021 р., Statistic Bureau of Japan) 66,5 % населення регулярно займалися спортом. Серед дітей у віковій групі 10–14 років цей показник становив 86,3 %, а у віковій групі 15–19 років – 76,8 % (дані 2021 р., Statistic Bureau of Japan) [20]. Високий рівень спортивної активності в обох країнах підтверджує ефективність різних, але розвинених моделей правового регулювання дитячого спорту.

Норвегія

Одразу треба відзначити, що, на відміну від України, в національному законодавстві Норвегії відсутній єдиний нормативно-правовий акт, що регулює спортивну діяльність, утім існують окремі закони, що регулюють загальні принципи державної політики у сфері фізичної культури та спорту, права та обов'язки спортивних організацій, спортсменів, тренерів тощо, але їх основна роль зводиться до економічної підтримки.

Нагляд та регулювання суспільних відносин у сфері спорту здійснює Норвезька конфедерація спорту (далі – NIF). NIF є недержавною організацією, що активно розробляє правила, які є обов'язковими для всіх членів спортив-

них клубів, афілійованих із нею. Наприклад, основні стандарти у цій сфері закріплено в Законі «Про Норвезьку конфедерацію спорту та Олімпійський і Параолімпійський комітет» [21].

Регулювання спортивної діяльності дітей у Норвегії почало здійснюватися наприкінці 1940-х рр. Тоді були запроваджені перші обмеження у дитячих змаганнях, зокрема щодо тривалості футбольних і гандбольних матчів, а також скорочені дистанції для бігу та лижних перегонів. У 1970-х рр. спостерігалось значне зростання кількості дітей, залучених до змагальної діяльності, що викликало суспільне занепокоєння через ризик негативного впливу спорту на молодих спортсменів. Під тиском суспільної думки NIF розробила рекомендації щодо розвитку дитячого спорту та правил його регулювання. Перші офіційні документи NIF, які визначали принципи організації дитячого спорту та регулювали суспільні відносини в цій сфері, були ухвалені у 1976 та 1987 рр. [22].

Відповідно до Закону «Про Норвезьку конфедерацію спорту та Олімпійський і Параолімпійський комітет» (п. 1, § 1–2, гл. 1) поняття «спорт» має таке визначення: *«Під терміном «спорт» (idrett) розуміється діяльність, яка відповідає таким критеріям:*

- a) є фізичною активністю змагального, тренувального та/або рекреаційного характеру;
- b) як змагальна діяльність підлягає вимірюванню відповідно до затверджених правил;
- c) відповідає етичним нормам, на яких базується спортивна діяльність у Норвегії» [22].

Сфера дитячого спорту унормована у правилах NIF «Права дітей у спорті» та «Положенні про дитячий спорт» [23; 24]. Відповідно до «Положення про дитячий спорт», дитячий спорт визначається як «спортивна діяльність для дітей включно до року, в якому вони досягають 12-річного віку» [23]. Головною метою дитячого спорту є забезпечення того, щоб кожна дитина отримувала задоволення та радість від занять спортом. Указані документи розроблені з метою забезпечення найкращих інтересів дітей, а також гарантування безпечного і якісного дитячого спорту, вільного від тиску та надмірної орієнтації на результат.

Японія

Спортивна галузь Японії перебуває у підпорядкуванні Міністерства освіти, культури, спорту, науки та технологій. Водночас державна політика передбачає залучення інших адміністративних установ, які мають пряму чи опо-

середковану належність до спортивної галузі, зокрема Міністерства охорони здоров'я, праці та соціального забезпечення, Міністерства економіки, торгівлі та промисловості, Міністерства землі, інфраструктури, транспорту та туризму, для реалізації основного плану розвитку спорту.

З метою координації діяльності на національному рівні створено Комітет з розвитку спорту, який забезпечує взаємодію між відповідними міністерствами. На місцевому рівні (префектури, міста, села) функціонують ради або інші колегіальні органи, що відповідають за формування та реалізацію політики у сфері спорту.

Національне законодавство Японії містить два базових нормативно-правових акти, що регулюють спортивну галузь:

- 1) Основний закон «Про спорт № 78 (Sports Basic Act) був прийнятий у 2011 р. і містить положення щодо підтримки спорту на всіх рівнях, включаючи дитячий спорт [25];
- 2) третій спортивний базовий план / Національний план розвитку спорту (Sport Basic Plan) [26].

В Основному законі «Про спорт» у розділі «Преамбула» наведено визначення поняття «спорт» та розкрито мету спортивної діяльності в суспільстві та державі. Відповідно до чинного закону спорт «є загальнолюдською культурою. Спорт – це спортивні змагання та інші фізичні активності, які здійснюються окремими особами або групами з метою гармонійного розвитку розуму та тіла, підтримки та покращення здоров'я та фізичної сили, отримання морального задоволення та виховання духу самодостатності чи інших якостей» [25].

Мета спортивної діяльності:

1. Масовий спорт: «Життя, щасливе та плідне через спорт, є правом кожного громадянина, і необхідно забезпечити, щоб усі громадяни мали можливість ознайомлюватися зі спортом, насолоджуватися ним або брати участь у заходах, що підтримують спорт, щодня в безпечному та справедливому середовищі, відповідно до їхніх інтересів, здібностей та ініціативи» [25].
2. Спорт вищих досягнень: «Постійні зусилля спортсменів є значущими діями, спрямованими на досягнення максимальних меж їхніх людських можливостей, а великі успіхи японських спортсменів на міжнародних змаганнях, засновані на цих зусиллях, приносять громадянам гордість, радість, натхнення та ентузіазм, підвищуючи їхній інтерес до спорту. Через ці аспекти спорт створює життєву силу нашого суспільства

і робить величезний внесок у розвиток національної економіки. Міжнародний обмін, здійснюваний через спорт, сприяє глобальному взаєморозумінню та робить величезний внесок у міжнародний мир, тому спорт відіграє надзвичайно важливу роль у підвищенні міжнародного статусу Японії» [25].

3. Дитячий / молодіжний спорт: *«Спорт сприяє розвитку фізичної сили молоді, яка вестиме за собою наступне покоління, а також має значний вплив на формування характеру через виховання духу поваги та співпраці з іншими, ставлення до справедливості, дисципліни та самоконтролю, а також через розвиток практичних здібностей мислити та приймати рішення» [25].*

Основний Спортивний план Японії затверджений відповідно до Основного закону «Про спорт». Мета Спортивного плану – реалізація основних ідей, викладених в Основному законі «Про спорт», визначення ключових принципів сприяння спорту на 10-річний період, а також комплексні та систематичні заходи, які мають бути здійснені протягом наступних п'яти років.

Стосовно дитячого спорту Японії в «Основному Плані Японії» на 2022–2026 рр. передбачено збільшення можливостей для занять спортом серед дітей у школах і місцевих громадах, охоплення дітей на всіх рівнях: 1) просування політики покращення фізичної підготовленості дітей із раннього віку (дошкільний); 2) збагачення фізкультурних занять у школах; 3) поліпшення спортивного середовища для дітей (позашкільний) [26].

Окреслені нормативно-правові акти Японії у галузі спорту, на відміну від технократичного Закону України про спорт, мають розширену концепцію, оскільки містять основи державної політики, принципи та загальні засади розвитку спорту в країні. Вони описують структурні елементи виконавчої влади, які відповідають за реалізацію цієї політики. Тобто Основний закон Японії «Про спорт» є нормативно-правовим актом, що регулює діяльність органів виконавчої влади Японії у сфері спорту, визначаючи загальні напрямки та стратегію розвитку цієї галузі на державному та місцевому рівнях.

Пострадянський правовий досвід розвитку спортивної галузі Естонії та Республіки Азербайджан

Особливе значення для України має вивчення досвіду правового регулювання дитячого спорту в пострадянських країнах, і зокрема досвіду Естонії та Республіки Азербайджан. Ці країни, як і Україна, мають спільну історичну спадщину радянської спортивної системи, однак після здобуття незалежності вони обрали різні вектори розвитку. Естонія, як і Україна, обрала шлях

євроінтеграції, що виявляється в її спортивній політиці, а саме в децентралізації, розвитку спортивних клубів, спортивних громадських організацій, місцевих громад. Республіка Азербайджан зберегла централізований підхід до управління спортом і орієнтацію на досягнення успіху на міжнародному рівні. Дитячий спорт розглядається як підґрунтя для підготовки спортивного резерву спорту вищих досягнень. Вивчення досвіду цих країн дає змогу простежити вектори розвитку пострадянської спортивної системи у різні моделі правового регулювання спорту та дитячого спорту.

Естонія

Спортивна історія Естонії починається у 1863 р. із заснування першого спортивного клубу. Після здобуття незалежності у 1920 р. продовжується розвиток клубної моделі спорту, що призводить до заснування спортивних федерацій з окремих видів спорту, які у 1923 р. об'єдналися у Центральну Спортивну Спілку Естонії. Також Уряд Естонії, тих часів, заснував Естонський культурний фонд, кошти якого використовувалися для підтримки розвитку спортивних клубів. З 1944 по 1991 р. Радянський союз заборонив діяльність спортивних клубів та встановив свою державну модель спорту.

Починаючи з 1991 р. Естонія повертається до клубної моделі, де спорт розвивається через громадські організації за підтримки та регулювання держави. Міністерство культури Естонії здійснює державне управління, розвиває та забезпечує реалізацію державної політики у спортивній галузі.

Згідно з Законом Естонії «Про спорт» (Spordiseadus), спорт можна визначити як діяльність, що спрямована на вдосконалення фізичних здібностей, організацію змагань, тренувань та інших спортивних заходів, що сприяють фізичному розвитку, здоров'ю та соціальній інтеграції. Це визначення охоплює всі види спортивної діяльності, включаючи дитячий спорт [27].

Правовідносини у спортивній галузі Естонії регулюються вказаним Законом [27], який встановлює загальні організаційно-правові засади організації спорту, права та обов'язки спортсменів і тренерів, підстави для застосування та надання державної підтримки олімпійським чемпіонам, основи фінансування спорту, вимоги до організації спортивних заходів та відповідальність за порушення цих вимог.

Правовідносини, що виникають у дитячому спорті, регулюються Законом «Про спорт» (Spordiseadus) [27], Законом «Про захист дітей» (Lastekaitseadus) [28], Законом «Про освіту Естонської Республіки» (Eesti Vabariigi haridusseadus) [29], Законом «Про школи за інтересами /

Про позашкільну освіту» (Huvikooli seadus) [30], Положенням Міністерства культури «Стандарт про школи за інтересами» (Huviharidusstandard) [31].

Хоча окреме визначення «дитячий спорт» у законах Естонії відсутнє, його поняття впливає з контексту зазначених вище нормативних актів і може розумітися як спортивна діяльність, орієнтована на дітей та підлітків, що спрямована на їхній фізичний, соціальний та емоційний розвиток, і яка організовується з дотриманням їхніх прав та інтересів.

Республіка Азербайджан

Історія спорту та дитячого спорту з Олімпійських та не Олімпійських видів спорту в Республіці Азербайджан починається з часів Азербайджанської РСР. У сучасному світі історія спортивного руху в цій країні починає свій відлік від Указу Президента Республіки Азербайджан від 26 липня 1994 р. про створення Міністерства молоді та спорту, а 23 грудня 1997 р. Міллі Меджліс прийняв Закон «Про фізичну культуру і спорт».

Розвиток спортивної галузі поставив перед виконавчою владою Республіки Азербайджан необхідність урегулювати суспільні відносини, що виникли у дитячому спорті. Починаючи з 2007 р. в Республіці Азербайджан розроблявся проєкт закону «Про дитячий та юнацький спорт», але 30 червня 2009 р. приймається загальний Закон Азербайджанської Республіки № 847-III «Про фізичну культуру і спорт» [32]. Завдяки цьому Закону правовідносини, що виникають у дитячому спорті, були адаптовані до правовідносин, що виникають у діяльності дорослих спортсменів.

У разі, якщо б Азербайджанська Республіка ухвалила окремий Закон «Про дитячий та юнацький спорт», вона б стала однією з перших країн, що запровадила спеціалізоване правове регулювання у галузі дитячого спорту на пострадянському просторі. Однак виклики, з якими стикається дитячий спорт, є частиною загальних проблем усієї спортивної галузі. Тому головною метою Закону Азербайджанської Республіки «Про фізичну культуру і спорт» від 30 червня 2009 р. є комплексне врегулювання соціальних відносин у спортивній галузі.

У ст. 1 Закону «Про фізичну культуру і спорт» чітко визначені ключові поняття, що дає змогу систематизувати правовідносини у спортивній сфері. Основна мета спортивної діяльності визначена як участь у змаганнях та досягнення високих результатів.

Відповідно до чинного законодавства, спорт в Азербайджанській Республіці – це складова частина фізичної культури, спрямована на постійне вдосконалення фізичної підготовки особи за допомогою комплексу фізичних

вправ, участь у змаганнях на різних рівнях та досягнення високих результатів [32].

Залежно від цілей і завдань, спортивна діяльність поділяється на три основні категорії, кожна з яких регулюється законодавством:

- 1) масовий спорт – *частина спорту, спрямована на організоване заняття населення фізичною культурою та фізичний розвиток, а також його участь у фізкультурно-оздоровчих заходах та масових спортивних змаганнях;*
- 2) професійний спорт – *частина спорту, спрямована на організацію та проведення спортивно-видовищних заходів (змагань), за участь у яких та підготовку до яких як свою професійну (трудову) діяльність спортсмени отримують відповідно до законодавства заробітну плату (грошову винагороду);*
- 3) спорт вищих досягнень – *частина спорту, спрямована на демонстрацію та досягнення спортсменами високих результатів на офіційних республіканських та міжнародних змаганнях.*

Головною метою Азербайджанської Республіки у зазначеній сфері, закріпленою у Законі «Про фізичну культуру та спорт» [32] та Положенні «Про Міністерство молоді та спорту Азербайджанської Республіки» [33], є комплексне врегулювання суспільних відносин у сфері спорту. Ці нормативні акти визначають розподіл повноважень і відповідальності між Міністерством молоді та спорту, Міністерством освіти, Міністерством охорони здоров'я в спортивній галузі та дитячому спорті. Крім того, вони спрямовані на запровадження єдиних стандартів у спортивній галузі, зокрема щодо: розвитку спортивної інфраструктури, спортивних закладів та організацій із підготовки спортсменів, розробки програм та засобів зі спортивної підготовки, організації спортивних змагань тощо.

Висновки

Сучасний спорт є складним явищем, правове регулювання якого здійснюються як на міжнародному, так і на національному рівнях. Хоча глобальні риси виявляються через міжнародні спортивні змагання, інституції та стандарти, саме держава, на нашу думку, залишається головним середовищем, у якому формується правова природа дитячого спорту. Роль держави полягає не лише в імплементації міжнародних норм, а й у визнанні дитячого спорту як самостійного соціального явища та визначенні правового статусу дитини-спортсмена.

У ході дослідження правового регулювання у сфері дитячого спорту було встановлено, що в Україні чинна нормативно-правова база має технокра-

тичний характер, закони мають формальні визначення, але не передбачають механізмів реалізації прав дітей у спорті. Немає єдиного підходу, у зв'язку з тим, що дитячий спорт не визнаний як окремий інститут, це призводить до суперечностей між освітньою (Закон України «Про освіту») та спортивною (Закон України «Про фізичну культуру і спорт») складниками.

Порівняльний аналіз правового регулювання дитячого спорту в Норвегії, Японії, Естонії та Республіці Азербайджан дав змогу виокремити дві принципові моделі правового регулювання у сфері спорту, зокрема у дитячому спорті: модель, орієнтовану на особистий розвиток дитини (Норвегія та Естонія), та модель, орієнтовану на досягнення спортивного результату у спорті вищих досягнень (Японія, Республіка Азербайджан). Особливо цінним є досвід пострадянських країн, який демонструє, як історичні та культурні чинники впливають на сучасну політику держави у сфері спорту, зокрема у дитячому спорті.

О. М. Бандурка, розглядаючи загальні засади зовнішньої та внутрішньої політики України, наголошує на необхідності чіткого визначення мети та завдань державного управління як у зовнішній, так і у внутрішній політиці держави [10, с. 208–219]. Без такого системного та основоположного підходу неможливо забезпечити й розвивати будь-яку галузь, зокрема спортивну. Державна політика повинна поєднати зовнішні та внутрішні вектори розвитку, а також вимагати й спортивної концепції держави. Ця концепція має бути зафіксована та відображена у преамбулі до базового закону про спорт.

Дитячий спорт є невід'ємною складовою спортивної сфери України, проте на рівні закону йому бракує правової визначеності. На сьогодні відсутній нормативно-правовий акт, за допомогою якого був би визначений статус дитячого спорту, а також правовий статус дитини як суб'єкта спортивної діяльності. Це, своєю чергою, приведе до формування нових правовідносин у суміжних галузях права зокрема: 1) у цивільному праві – через оформлення спортивного контракту; 2) у трудовому праві – переосмислення змагальної діяльності неповнолітніх спортсменів; 3) в адміністративному праві – через встановлення спеціального статусу спортсмена віком до 18 років, що матиме значущі правові наслідки.

Список використаних джерел

- [1] Конвенція про права дитини : Міжнар. док. від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 05.02.2025).
- [2] Shinohara T. Physical and sexual abuse against young athletes in sport in light of article 8 of the European Convention on Human Rights (ECHR). *The International Sports Law Journal*. 2022. Vol. 22, issue 1. P. 51–61. <https://doi.org/10.1007/s40318-021-00197-9>.

- [3] Aine A., Muhonen J., Toivonen V. Children's right to play sports in a safe and healthy environment. *The International Sports Law Journal*. 2022. Vol. 22. P. 93–104. <https://doi.org/10.1007/s40318-022-00217-2>.
- [4] Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Міжнар. док. від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 29.04.2025).
- [5] Dowling F. Children's rights discourses in sport: serving the rights of children and/or upholding the values of sport? *Sport, Education and Society*. 2024. <https://doi.org/10.1080/13573322.2024.2434052>.
- [6] Shinohara T. Child rights and sports law: How can we protect young athlete's human rights under the UN Convention on the rights of the child? *International Sports Law Review Pandektis*. 2020. Vol. 13. P. 136–154.
- [7] Ludvigsen J., Byrne S. Towards a children's rights-based approach to EU sports policy: further room for development? *Sport in Society*. 2025. <https://doi.org/10.1080/17430437.2025.2457089>.
- [8] Pavlogiannis G., Eliasson I., Soderstrom T. Exploring the landscape of children's rights in sports: a scoping review of research topics and approaches in social sciences. *Young*. 2024. Vol. 32, issue 4, P. 440-468. <https://doi.org/10.1177/11033088241226556>.
- [9] Загальний коментар № 14 (2013) щодо права дитини на приділення першочергової уваги найкращим інтересам дитини (пункт 1 статті 3) : ухвалено Ком. на його шістдесят другій сесії (14 січ. – 1 лют. 2013 р.) : Міжнар. док. від 23.05.2013 р. URL: <https://www.refworld.org/sites/default/files/attachments/64e4da0e4.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).
- [10] Правова доктрина України : у 5 т. / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, М. П. Кучерявенко та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2013. Т. 2: Публічно-правова доктрина України. 864 с.
- [11] Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#n269> (дата звернення: 05.02.2025).
- [12] Переглянута Європейська спортивна хартія : Міжнар. док. від 13.10.2021 р. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/Spivrobitnuctvo%20z%20radoy%20EU/PREMS%20039224%20UKR%202584%20Revised%20European%20Sports%20Charter.pdf (дата звернення: 25.03.2025).
- [13] Мінц М. О., Маєр В. Я., Андрущенко М. І., Головаченко І. В. Соціологія спорту. *Наукові праці. Педагогіка*. 2018. Вип. 307, т. 319. С. 114–117.
- [14] Правова доктрина України : у 5 т. / В. Я. Тацій, О. Д. Святоцький, С. І. Максимов та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція. 976 с.
- [15] Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл : наказ М-ва молоді та спорту України від 17.01.2015 р. № 67. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-15#n80> (дата звернення: 24.03.2025).
- [16] Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення: 05.02.2025).
- [17] Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 05.02.2025).
- [18] Sports and outdoor activities, survey on living conditions. Statistisk sentralbyre. 2025. URL: <https://www.ssb.no/en/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/idrett-og-friluftsliv-levekarsundersokelsen> (last accessed: 24.04.2025).

- [19] Children's leisure time : Statistisk sentralbyre. 2025. URL: <https://www.ssb.no/en/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/barn-si-fritid> (last accessed: 24.04.2025).
- [20] Survey on time use and leisure activities : Statistic Bureau of Japan. 2021. URL: <https://www.stat.go.jp/english/data/shakai/2021/k-gaiyou.html> (last accessed: 24.04.2025).
- [21] Lov for Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komite : Lov for Norges Idrettsforbund Per 01.01.2024. URL: <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/369484754eda498ba864560749691337/240101-nifs-lov-med-korrigeringer-240710.pdf> (last accessed: 03.02.2025).
- [22] Agergaard S., Redelius K., Strandbu, A. Children's rights to and in sport: a comparative analysis of organizational policies in the Scandinavian Countries. *Social sciences*. 2024. Vol. 13, issue 4, Artikel 216. <https://doi.org/10.3390/socsci13040216>.
- [23] Bestemmelser om barneidrett : Normer for Norges Idrettsforbund Per 2019. URL: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/bestemmelser-om-barneidrett/> (last accessed: 03.02.2025).
- [24] Idrettens barnerettigheter : Normer for Norges Idrettsforbund Per. 2019. URL: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/idrettens-barnerettigheter/> (last accessed: 03.02.2025).
- [25] The Basic Act on Sport : Law of Japan Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology of 06.2011 No. 78 (Provisional Translation). URL: https://www.mext.go.jp/a_menu/sports/kihonhou/attach/1336024.htm (last accessed: 05.02.2025).
- [26] The Sport Basic Plan : Order of Japan Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology of 2012. URL: <https://www.mext.go.jp/en/policy/sports/lawandplan/title01/detail01/1373770.htm> (last accessed: 25.03.2025).
- [27] Spordiseadus : Eesti seadus dateeritud 06.04.2005 : seisuga 01 septem. 2007 a. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12778251> (last accessed: 05.02.2025).
- [28] Lastekaitseadus : Eesti seadus dateeritud 19.11.2014 : seisuga 01 jaan. 2019 a. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122018049> (last accessed: 24.03.2025).
- [29] Eesti Vabariigi haridusseadus : Eesti seadus dateeritud 23.03.1992 : seisuga 01 jaan. 2006 a. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/968165> (last accessed: 24.03.2025).
- [30] Huvikooli seadus : Eesti seadus dateeritud 21.12.2006 : seisuga 01 septem. 2007 a. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12776187> (last accessed: 24.03.2025).
- [31] Huviharidusstandard : Kultuuriminister määrus dateeritud 21.03.2007 nr 24 : seisuga 06 apr. 2007 a. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12809661> (last accessed: 25.03.2025).
- [32] О физической культуре и спорте : Закон Азербайджанской Республики от 30.06.2009 г. № 847-III. URL: <https://e-cis.info/cooperation/2915/77130/> (дата звернення: 25.04.2025).
- [33] Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi haqqında : Əsanamə 18.04.2006 tarixli. URL: <https://api.mys.gov.az/api/v1/Storages/4e120575-e9a0-4052-b6e2-a9a83fb9fc66> (last accessed: 25.04.2025).

References

- [1] Convention on the Rights of the Child. (November 20, 1989). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

- [2] Shinohara, T. (2022). Physical and sexual abuse against young athletes in sport in light of article 8 of the European Convention on Human Rights (ECHR). *The International Sports Law Journal*, 22(1), 51-61. <https://doi.org/10.1007/s40318-021-00197-9>.
- [3] Aine, A., Muhonen, J., & Toivonen, V. (2022). Children's right to play sports in a safe and healthy environment. *The International Sports Law Journal*, 22, 93-104. <https://doi.org/10.1007/s40318-022-00217-2>.
- [4] Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. (November 4, 1950). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
- [5] Dowling, F. (2024). Children's rights discourses in sport: serving the rights of children and/or upholding the values of sport? *Sport, Education and Society*. <https://doi.org/10.1080/13573322.2024.2434052>.
- [6] Shinohara, T. (2020). Child rights and sports law: How can we protect young athlete's human rights under the UN Convention on the rights of the child? *International Sports Law Review Pandektis*, 13, 136-154.
- [7] Ludvigsen, J., & Byrne, S. (2025). Towards a children's rights-based approach to EU sports policy: further room for development? *Sport in Society*. <https://doi.org/10.1080/17430437.2025.2457089>.
- [8] Pavlogiannis, G., Eliasson, I., & Soderstrom, T. (2024). Exploring the landscape of children's rights in sports: a scoping review of research topics and approaches in social sciences. *Young*, 32(4), 440-468. <https://doi.org/10.1177/11033088241226556>.
- [9] General comment No. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1). (May 23, 2013). Adopted by the Committee at its sixty-second session (14 January – 1 February 2013). Retrieved from <https://www.refworld.org/sites/default/files/attachments/64e4da0e4.pdf>.
- [10] Bytiak, Yu.P. (Ed.). (2013). *Legal doctrine of Ukraine*. (Vols. 1-5). Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Kharkiv: Pravo.
- [11] Law of Ukraine No. 3808-XII "On Physical Culture and Sport". (December 24, 1993). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#n269>.
- [12] Revised European Sports Charter. (October 13, 2022). Retrieved from https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/Spivrobitnuctvo%20z%20radoy%20EU/PREMS%20039224%20UKR%202584%20Revised%20European%20Sports%20Charter.pdf.
- [13] Mints, M.O., Maier, V.Ya., Andriushchenko, M.I., & Holovachenko, I.V. (2018). Sociology of sports. *Scientific works. Pedagogy*, 307(319), 114-117.
- [14] Petryshyna, O.V. (Ed.). (2013). *Legal doctrine of Ukraine*. (Vols. 1-5). Vol. 1: *Fundamental Theoretical and Historical Jurisprudence*. Kharkiv: Pravo.
- [15] Order of Ministry of Youth and Sports No. 67 "On the organization of educational and training work of children's and youth sports schools". (January 17, 2015). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/z0119-15?lang=en#Text>.
- [16] Law of Ukraine No. 1841-III "On Extracurricular Education". (June 22, 2000). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>.
- [17] Law of Ukraine No. 2145-VIII "On Education". (September 5, 2017). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
- [18] Statistisk centralbureau. (2025). Sports and outdoor activities: Survey on living conditions. Retrieved from <https://www.ssb.no/en/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/idrett-og-friluftsliv-levekarsundersokelsen>.

- [19] Statistisk centralbureau. (2025). Children's leisure time. Retrieved from <https://www.ssb.no/en/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/barn-si-fritid>.
- [20] Statistics Bureau of Japan. (2021). Survey on time use and leisure activities. Retrieved from <https://www.stat.go.jp/english/data/shakai/2021/k-gaiyou.html>.
- [21] Law of Norwegian Sports Federation (NIF) "Law of the Norwegian Sports Federation and the Olympic and Paralympic Committee". (January 01, 2024). Retrieved from <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/369484754eda498ba864560749691337/240101-nifs-lov-med-korrigeringer-240710.pdf>.
- [22] Agergaard, S., Redelius, K., & Strandbu, A. (2024). Children's rights to and in sport: a comparative analysis of organizational policies in the Scandinavian Countries. *Social sciences*, 13(4), art. 216. <https://doi.org/10.3390/socsci13040216>.
- [23] Norms of Norwegian Sports Federation (NIF) "Regulations on Children's Sports". (2019). Retrieved from <https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/bestemmelser-om-barneidrett/>.
- [24] Norms of Norwegian Sports Federation (NIF) "Children's Rights in Sports". (2019). Retrieved from <https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/idrettens-barnerettigheter/>.
- [25] Law of Japan Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology No. 78 "The Basic Act on Sport (Provisional translation)". (June, 2011). Retrieved from https://www.mext.go.jp/a_menu/sports/kihonhou/attach/1336024.htm.
- [26] Order of Japan Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. "The Sport Basic Plan". (2012). Retrieved from <https://www.mext.go.jp/en/policy/sports/lawandplan/title01/detail01/1373770.htm>.
- [27] Law of Estonia "Sports Act". (April 06, 2005). Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/12778251>.
- [28] Law of Estonia "Child Protection Act". (November 19, 2014). Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122018049>.
- [29] Law of Estonia "Education Act". (March 23, 1992). Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/968165>.
- [30] Law of Estonia "Hobby School Act". (December 21, 2006). Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/12776187>.
- [31] Order of Ministry of Culture of Estonia No. 24 "Hobby Education Standard". (March 21, 2007). Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/12809661>.
- [32] Law of the Republic of Azerbaijan No. 847-III "On Physical Culture and Sports". (June 30, 2024). Retrieved from https://continent-online.com/Document/?doc_id=30619843#pos=0;148.
- [33] Order of the Republic of Azerbaijan "Regulation on the Ministry of Youth and Sports of the Republic of Azerbaijan". (April 18, 2006). Retrieved from <https://api.mys.gov.az/api/v1/Storages/4e120575-e9a0-4052-b6e2-a9a83fb9fc66>.

Андрій Андрійович Пономарьов

аспірант кафедри адміністративного права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

61024, вул. Григорія Сковороди, 77, Харків, Україна

e-mail: a.a.ponomarov@nlu.edu.ua

ORCID 0009-0009-2151-5947

Andrii A. Ponomarov

Postgraduate Student of the Department of Administrative Law
Yaroslav Mudryi National Law University
61024, 77 Hryhoriia Skovorody Str., Kharkiv, Ukraine
e-mail: a.a.ponomarov@nlu.edu.ua
ORCID 0009-0009-2151-5947

Рекомендоване цитування: Пономарьов А. А. Правове регулювання дитячого спорту: досвід України, Норвегії, Японії, Естонії та Республіки Азербайджан. *Проблеми законності*. 2025. Вип. 169. С. 124–145. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.169.327081>.

Suggested Citation: Ponomarov, A.A. (2025). Legal Regulation of Children's Sports: The Experience of Ukraine, Norway, Japan, Estonia, and the Republic of Azerbaijan. *Problems of Legality*, 169, 124-145. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.169.327081>.

Статтю подано / Submitted: 02.04.2025

Доопрацьовано / Revised: 05.05.2025

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2025

Опубліковано / Published: 02.07.2025